

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Quaestio III

[urn:nbn:de:bsz:31-118088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118088)

lumen gloriae est intrinsecus pro Deo in productione visionis
beatificae, hoc intelligitur de lumine gloriae prout est habitus ele-
vatus prout habet rationem speciei suae principij ultimo
terminantis ad visionem beatificam. 65.

De illud intelligi de lumine gloriae prout est habitus
elevatus prout, quamvis doctrina potest aliquo modo intelligi esse
de lumine prout habet rationem speciei impressae, in quantum est quod
lumen, quod est species impressa Dei, ut instrumentum Dei, prout est species
ipsius representativa, sed quatenus idem lumen, quod est species Dei
impressa, a Deo productum est. Adde hoc etiam dicitur quod lumen
gloriae ut etiam intrinsecus gratiae sanctificantis, quod est quasi proprietas,
et radicalis naturae spirituales sine vita regnantis. nec obstat quod
lumen gloriae simul creatur esse instrumentum Dei, nam etiam gravitas
existens in lapide est instrumentum naturae lapidis, et simul aliquo modo
instrumentum generantis lapidem, ut docet Aristoteles et Peripatetici.

PARS III

De Obiecto visionis beatificae.

CAPITULUM I

An visionem beatificam videantur omnia, quae sunt facta in Deo?

Supponendum est tanquam certum esse facta beatorum de facto
per visionem beatificam videre omnia, quae sunt facta in Deo,
nimirum eius essentiam, attributa, et personarum unitates. constat
ex definitione Concilii Florentini in littera unionis, ubi
definitum est Axioma eorum, quibus nihil purgandum superest,
intueri deum trinum et unum sicut est, &c. Condi-
tum potest definire ex multis scripturae locis, ut ex 3. Joan.
3. videlicet eum sicut est. Item ad Corinth. 13. videri nunc
per speculum in enigmate, &c. nunc cognosco ex parte, &c.
Psalm. 14. in illa die cognoscebis quod ego sum pater. et infra:
manifestabo ei mysterium. quae vera non essent nisi personae divi-
nae simul cum ceteris, et attributis viderentur, nec ex eo quod beati
non vident Deum oes, atque liberos Dei, nec oes creaturas, a quas
terminatur Dei omnia vel scia, potest inferri, quod non vident omnia,
quae sunt facta in Deo, nam tam atque liberi Dei quam eius omnia
est scia

et sic versans circa creaturas dicitur deo, nimirum in recto
infinitam Dei perfectionem quae est absoluta, in obliquo vero ter-
minacionem ad creaturam sive creaturam ipsam, ut infra condatibit,
beati. a. vident predictam perfectionem Deo intrinsecam, licet non
videant creaturas quas involunt actus liber Dei, eius dignitas
et sic; hoc igitur supposito illud dicunt quod remanet controversum
an per absoluteam Dei potestatem fieri possit ut beatus videat creaturam
Dei non in visis attributis vel personalitatibus, sive ut videat aliquid
attributum non in visis attributis vel personalitatibus vel
creaturam, sive ut videat personalitates non in visis attributis
vel creaturam.

Advertendum est pro solutioe huius controversiae,
quando quaeritur an videntes Deum necessario videant omnia quae
sunt in Deo formaliter, ita ut nihil eorum quae formaliter sunt in Deo
possit videri quin videantur etiam reliqua omnia existentia in
Deo formaliter, in hoc illi dupliciter; primo ita ut nihil existens
in Deo formaliter sine reliquis videri possit per visionem quae sit
beatifica. Deo ita ut nihil eorum sine reliquis videri possit
per illam visionem, licet non beatificam.

Dicendum est nihil eorum, quae sunt in Deo formali-
ter, sine reliquis in Deo formaliter existentibus videri potest per visionem
quae sit beatifica. Pro hac propositione facit S. Thomas
qui hanc supponit Deum non potest videri nisi totum, si saltem debet
illud de visione beatifica, id est a. proxima. supponitur. In
2da. 2ae. 2ae. art. 7. ad 2. c. 2. lib. 3. contra gentiles cap. 58.
ad finem. 3. parte. 1. 3. art. 3. c. alibi, idem sentit Vasquez
2da. 2ae. 2ae. cap. 2. Suarez lib. 2. de attributis negativis Dei
cap. 22. c. 23. c. alibi quos habes quod Salas tom. 1. in 1mam
2da. tract. 2. disp. 4. sect. 2. c. 2. c. et contra alios ut
tunc est apud eundem Salas ibi.

Et contra: quod de modo visionis beatificae
est ut expleat et satiet appetitum et desiderium ipsius videntis et ipsi
visio, quae quae videret creaturam Dei sine attributis aut unum attri-
butum sine altero aut creaturam sine personis vel contra, non est
huiusmodi. Et maior pars quod de modo beatitudinis formalis
sive quod de modo visionis beatificae est, ut tollat omnem afflictio-
nem et anxietatem, cuiusmodi est in desiderio, et appetitu qui
non satiatur. Minor pars quod si quis videret creaturam Dei sine
attributis vel personalitatibus divinis aut contra, vel attributa
sine personalitatibus aut contra, vel unum attributum Dei
sine

me altero, is n̄ videret distincte, Deum esse infinitum bonum 66.
vel infinitam affectionem, n̄ve n̄ diceretur an in Deo est
de bonum & ois affectio, p̄ meritum videri deinde erant cognos-
cere, & affligeretur vel est anxius ex eo q̄ huiusmodi desiderium
remaneret inextinguibilem.

Confirmatur eiusdem minoris probatio: q̄ de
ratiōe cuiuscunq̄ affectionis infinita ē ut identificet nisi omnem
affectionem sibi n̄ oppositam & ut videatur perfectio infinita
prout ē infinita necessarium ē videre omnem defectum cum
illa identificatam & si aliqua Dei affectio videatur n̄ a. reli-
qua talis visio n̄ erit visio affectionis infinita prout ē infi-
nita, ac prout n̄ poterit p̄thare appetitum videtis, & per
consequens n̄ erit visio beatifica.

2do p̄th. conclusio: q̄ cum visio beatifica ut ē
fōalis beatitudo sit intuitiva per se debet terminari ad sum-
mum bonum prout a parte rei ē in seipsa tam in existendo
quam in subsistendo summe perfectum, atqui n̄ ē tale nisi prout
ē unum & unum n̄ve unum totale obiectu constitutum ex
ētra, attributis, & personalitatibz &.

Obijciēs: personalitates divinae n̄ s̄ affectio &
si quis videret etiam Dei ē. ergo attributa n̄ visio personali-
tatis videret Deum prout ē infinita affectio, ac prout talis
visio est beatifica etiam per eam n̄ viderentur personalitates
divinae.

R̄. negando Ans. q̄ fōalis ratiō divinae ratiōis &
personalitatis ē quodlibetque affectio, ut docent multi, quos re-
fert & sequitur Sicut de Trinitate disp. 39. sect. 2. & seqq. sed
principale sect. 6. q̄ etiam p̄th. q̄ implicat contradictionem
aliquid in Deo existens neg. ēe affectionem ex sua ratiōe. explicita
neg. imperfectionem, nisi ē. & terminatum in singulari ē. in-
dividuo p̄ abstracte a transcendentali affectione. & imperfectione,
nam ratiō ē personalitas patris opini v. g. vel ē talis fōalitas
ut per eam trinitas melius h̄at cum ipsa quam cum ipsa,
vel n̄ ē talis. si dicatur primum & personalitas ē ratiō potiori-
tatis divinae ē affectione, si vero dicatur 2dam nempe fōalita-
tis n̄ve ratiōis paternitatis aq̄ bene se haberet sicut ē h̄t cum
illa & huiusmodi personalitas ē ratiō ad nihil inserviret, ac
prout ēt nullus, ac consequenter imperfectio, q̄ n̄ ē falsum,
quoniam ois fōalis ē explicita ratiō personalitatis sit affectio ultimis
complectens n̄ve affectionem, sed de hac re plura infra.

Obijciēs

Obijes 2do: si ad visionem beatificam requiritur vi-
sio personarum, sequitur Patrem eternum habere suam bea-
titudinem etialem a filio & spiritu s. sed consequens e falsu
q. ^{ma:} Ro ad: ^{ma:} Pat, sequitur Patrem eternum habere suam beati-
tudinem a filio & spiritu s. hoc e, accepere ab ipi suam beati-
tudinem nego, habere ab illis, id e, habere beatitudinem in ordine
ad illos ut ad obitu partiale, & hoc modo concedo ^{ma:} ad
curus indirectionem distinguo min, e nego consequentiam.

Obijes 3to: Deus clare, viz ut e in se summum
bonum, e obitu beatificum quia per quem videtur Deus non
viri personis e visio beatifica, siquidem Deus ipse e summu
bonum & intuit personalitates divinas, cum bonitas sit
attributum peculiare Dei.

De si argu valet, probat etiam beatitudi-
ne. considerare, praese in visione, attributi infinite bonitatis
Dei etiam praesensendo ab cetera Dei & reliquis ei attributis
necum personalitatibus. Ro 2do dicitur, quando dicitur Deum
visum ut e in se summum bonum e, obitu beatificum, tunc non
summi boni intelligitur summum bonum q prout e attributum
peculiare Dei sed prout e integritas cum perfectionum qua re-
quiruntur ad summum bonum infinite. effectum ultra quod
nihil aliud sit desiderabile, carissimum, e scilicet Deus cum omnibus
ip perfectionibus etiam relativis qua sit in eo simpliciter.

Obijes 4to: si quis videret etiam Dei sine
attributis & personis vel contra e, is videret Deum cum q dilige-
ret & Deo frueretur q. cet beatus, nemo e. sit videre, Deum
e, eo frui quia sit beatus q. de ratione visionis beatifica h e ut per
ipam viderentur oia qua sit in Deo simpliciter.

De qui videret etiam Dei sine attributis
vel personis aut contra e, is videret Deum secundum quod e
imperfect. concedo, simpliciter & affecte nego. hinc, simpliciter distin-
gno consequens, nemo sit videre Deum imperfecte, si n e beatus concede-
nemo sit videre Deum imperfecto modo & n e beatus nego conse-
si videlicet possibile, sit ut etia Dei videretur sine attributis
vel personalitatibus aut contra e. ex his a. constat q. si
quis videret Deum imperfecte modo supradicto licet aliquo modo
Deo frueretur, ea in n. facta affecta fructus, sicut nec cet affecta
Dei visio ex qua illa oritur.

Obijes 5to: personalitates divinas habent rationem
dicti. 2dary respectu visionis beatificae q n pertinent ad obitu
foale

fiat beatificum & licet n̄ viderentur, adhuc visio estia Dei 67.
pat beatifica. Ans p̄t: q̄ personalitates n̄ movent effectiue
ad visionem.

Re negado Ans, neg ex eo q̄ personalitates di-
vine n̄ possunt mouere effectiue illum creatum ad visionem
sui et inpro illas habere rationem obiecti d̄ari respectu visionis
beatificae, siquidem neg estia, neg ullam aliud attributum preter
omniam effectiue mouet illum creatum ad visionem sui, nec in
illa et obiectu d̄arium visionis, imo neg omnia per modum obiecti
mouet ad illam, ut constat ex supradictis.

Obicies 6to: si ad visionem beatificam necesse
est cognoscere oia que s̄t foaliter in Deo, sequeretur per visi-
onem beatificam cognosci Deas rerum omnium possibilitum, siquidem
Deas rerum omnium possibilitum et foaliter in Deo, et consequenter
per eandem visionem deberent cognosci res oes foaliter, sed hoc e
falsum et oio repugnat.

Re d̄o: ma: sequeretur per visionem beati-
ficam cognosci Deas rerum omnium possibilitum quoad illas q̄ eam
Dea dicunt in recto concedo, quoad id q̄ dicunt in obliquo nego
ma: ex eo vero q̄ per visionem beatificam, debeat cognosci in-
tuitiue totum id q̄ illa dicunt in recto, n̄ sequitur per visionem
beatificam debere cognosci ois res foaliter, q̄ d̄o q̄ Dea d̄umque
rerum possibilitum dicunt in recto nihil e aliud, ut infra constabit,
quam ipsa Dei spectio qua in se e aliquid oio independens e absolu-
tum ab oibz creaturis, ut infra ostendebitur, ac proinde ex eo q̄ per
visionem beatificam debeant cognosci oia que foaliter s̄t in Deo, n̄ e
necesse ut cognoscantur oes creaturae foaliter.

Obicies 7mo: n̄ possunt videri oia que s̄t foaliter in
Deo nisi videantur, in particulari oia que Deo s̄t facere, siquidem
in Deo foaliter e oia, ac proinde pota facere Angelum, hoem,
leonem &c, imo et pota suscipi hunc Angelum in particulari e
illum in particulari &c, sed hoc repugnat & per visionem beatificam
n̄ possunt videri oia que s̄t foaliter in Deo.

Re Deum pota facere Angelum hoem &c duo dicit,
alterum in recto nempe ipsam perfectionem infinitam absolutam,
& alterum in obliquo nempe ipsum Angelum vel hoem n̄ implicat-
ionem &c, ac proinde qui dicit Deum necesse quidem e ut videat illud
q̄ dicit in recto Deum pota producere Angelum vel oia hoem &c, n̄
s̄t e necesse ut videat id q̄ Deum pota producere Angelum &c dicit
in obliquo, ac proinde per visionem beatificam n̄ cognoscantur res
ois

ergo possibile, sed tñ necessario cognoscitur qđ in quod extra Deum
n̄ implicat Deus sit illud facere, sicut etiam per eandem, visionem
n̄ e' necesse ut cognoscatur creatura ex illis vel partibus quas
Deus cognoscit, sed tñ qđ si prater Deum aliquid n̄ implicat vel
quodammodo e' ex se sit illogibile, tñ n̄ repugnat cognosci, Deo illius
cognoscit.

Obijciat vltio: si per visionem beatificam cognos-
cerentur via que se formaliter in Deo, se quod, Deum per illam com-
prehendit, sed hoc implicat qđ. Sed p̄bi: qđ tunc res comprehendit
quando nihil eorum, que formaliter in ipso sit, latet ipsam visionem.

Res nego: qđ a videndum sit ad probandum con-
stat infra cap. 3. His absolutis ditionum e' an de p̄ia
absoluta saltem n̄ per visionem beatificam potest videri extra Deo
n̄ visis attributis vel personis, gut contra, verum qđ hac dignitate
videtur pertinere etiam ad Philosophos, quatenus ipse de gl' libet
re, n̄ alii potest querere: ex illa tñ potest secundum unam affectionem
inquinatū cognosci ab eo qđ virtutina cognoscatur secundum
aliam licet a parte rei sit identificata, e' ex altera parte de de-
finitione quod de hac re sentiamus, n̄ parum temporis insumendum
est, deo de hac re, ad alia Theologorum magis propria properamus.
qui vult, videat Salas tom. j. in jman. de tract. 2. disp. q. sect.
2. e' 3. ubi duas opportas sententias facit refert.

CAPIT. II.

An creatura in Deo a beatis videantur?

Anteriorum e' quæstio quæritur an creatura videantur in Deo
a beatis, n̄ eo dñton, an creatura secundum e' qđ formaliter hñt
in Deo, videantur in illo, nam cum e' creaturarum qđ hñt fia-
liter in Deo nihil aliud sit quam ipse Deus qui continet illas
eminenter sicut qđ illas producit vel creat, secundum illas
e' necessario videntes ab eo qui Deum videt, si quidem videre
illas secundum illas e' nihil e' aliud quam videre ipsam Deum.
sensas igitur quæstionis e': an creatura secundum e' qđ hñt
in seipso videntur a Deo videri potest in ipso Deo.

Anteriorum e' rursus creaturas videri in Deo tñ
in Verbo dupliciter sumi n̄mp̄. causaliter e' formaliter. causaliter
videri in Deo e' in Verbo creaturas, e' illas videri per actum vicia-
nis sicut

nis sine cognitionis distinctum ab ipsa visione beatifica. 68.
Creatum ab ipso Deo tanquam a causa particulari, q. a. videri crea-
turas speciali revelatōe facta ab ipso Deo ut illas videri in Deo
et in Verbo pluribus egregie probat Vasquez j. parte disp. 30. cap. 7.
ubi docet q. n. solum beati sed etiam viatores vere dicuntur ab-
que videre vel cognoscere, in Verbo Dei aut in Deo vel etiam in
seius presentia, q. a. presentia Dei cognoscunt, dicuntur. a. inquit
potius in Verbo quam in Spiritu s. art. 2. videri, q. cum
Verbum procedat per intellectum, opera revelatōis ipsi Verbo appropriant
hinc opera grāe spiritui s. foaliter vero videre in Deo crea-
turas et illas ita videre, per eandem visionem qua videtur Deus
ut ex vi visionis Dei videntur sive q. eodem e. ut ipse crea-
tura videntur in Deo ut in medio cognito q. dicitur in cogni-
tionem illorum, q. a. creatura potius a beatis caaliter videri
in Deo certum e. apud oēs, cum in eo nulla sit repugnancia,
et coariter concedatur, multa cognosci de novo a beatis nimirum
per revelatōem peculiarem factam ab ipso Deo, quare remanet
tū controversum: an beati videntur creaturas in ipso Deo foali-
ter nec in illo ut in medio cognito.

Deniq. aduertendum e. ex S. Thoma j. parte
q. 20. art. 3. possibile sumi dupliciter, primo absolute, sine
ex habitu sine terminorum, atq. hoc modo possibile e. q. d. in quo
termini sine praedicata inter se n. repugnant. Eo possibile,
videtur per respectum ad aliquam potētiā sine, per denominationem
extrinsecam ab aliqua potētiā, qua ratio possibile e. idem atq.
factibile ab aliqua potētiā, unde cum Deus videtur e. omnipotens
eo q. pot. producere q. libet ens possibile, tunc possibile n. sumi
respectu sine per respectum ad divinam potentiam, q. alio-
quin committeretur error in explicanda potentia, sensu e. est
Deus e. omnipotens q. pot. oia quae s. possible sua potētiā, sed sumitur
absolute, pro se n. implicante, et sicut etiam sumitur cum dicitur
Deo Deum pot. facere hominem n. a. chymaram, q. hoc e. possibile
n. a. chymata, tunc e. sensu e. idem Deum pot. facere hominem n.
chymaram q. haec implicat contradictionem, hoc vero n. ibem
his praemissis.

Quendum e. nullam creaturam a beatis videri
ex vi visionis Dei sine, in Deo ut in medio cognito. Pro
haec propositione facit Scotus in 3tio dist. 14. q. 2. d. 2. et si
ita vid. S. Bonavent. art. 2. q. 3. in fine, Gabriel q. 5. art. 5.
maior q. 3. et in 4to dist. 29. q. 16. Martilig in 3tio q. 10.
art. 2.

art. 2. Beati g. 23. art. 2. Avicenna in jmo g. 12. Paludanus
in qto d. 49. g. 2. art. 2. Vasquez disp. 50. cap. 6. crey.
Beati j. parte. cap. 9. g. 13. Alarot tract. j. de visione Dei
disp. 4. cap. 3. Torres, et Gagar Bartholomaeus quos th. dices potest
nos n. potest videre, qd. eorum opera in unam partem imprensam
qd. ego sicam pndum Romanu servaverunt, ex aliorum th. relati
voti illor. defendere. hanc sententiam, pro qua potest etiam alij re-
ferri. Eodem th. proposito e. contra alios multos asserentes
ex vi visionis qua Dei extra videtur, aliquas quos creaturas
videri e. ex plures quo quis pfectis Dei etiam videtur, inter
eos. e. Paretiarum in j. parte. g. 12. art. 8. Capredi in qto d. 49.
p. g. 6. art. j. e. 3. Alarot lib. 2. de attributis negativis
libi cap. 2. Salas tom. j. in unam 2da tract. 2. disp. 4.
sect. 9. num. 38 e. alij multi apud ipsum.

Th. conclusio: qd. si Beati ex vi visionis Dei vel
in Deo ut in medio cognito vident ullam creaturam aut vident
creaturam existentem, aut creaturam futuram, aut creaturam piti-
lem sing. n. implicatam, ad nullam ex his dici potest q. Major
per se pth. Minor in p. n. quod primam e. e. d. e. a. partem nempe
qd. Beati in Deo ut in medio cognito n. vident nec cognoscant
e. hanc creaturam existentem vel futuram pth. qd. si nulla crea-
tura existens nec est futura, e. t. per impossibile est aliquis illor.
qui n. est creatus ab hoc Deo qui nunc e. e. p. d. i. t. illor. vident
in p. d. i. t. hanc Deum, nullam in eo creaturam existentem
vel futuram videret e. neg. nunc videns Deum in eo ut in medio
cognito videt ullam creaturam existentem vel futuram, t. e. e. =
p. e. n. t. i. a. p. t. h. qd. ex eo qd. creatura existat vel sit futura nulla
ratio. Neg. in se e. mutata, sed e. idem oio quod e. o. m. n. u. m. p. f. e. c. i. t. =
o. m. n. u. m. i. n. t. r. i. n. s. e. c. a. m. q. u. i. a. t. e. s. t. si nulla creatura existens nec est
futura, ut videtur per se patere e. infra probabitur quare si
posito qd. nulla creatura existat nec sit futura nulla creatu-
ra. existens aut futura videretur in Deo ut in medio cognito,
similiter dicendum e. de facto nullam creaturam existentem
aut futuram a beatis videri in Deo ut in medio cognito, ni-
mirum ex eo qd. Deus nihil habet tibi intrinsicam rationem cuius
connectatur cum creatura existente. vel futura, mediantem quo
potest illum videntis n. determinare ad cognitionem talis crea-
tura. h. t. p. t. h. qd. si videns Deum in eo ut in medio cognito
videt aliquid aliud a Deo distinctum, n. sit illud videre nisi pro-
ut a parte rei illud e. in se, quare si nulla creatura existat,
nec est

nec est futura, profecto nec videas Deum ex vi visionis eius: 69.
 dem Dei videret ullam creaturam existentem aut futuram. Im-
 formatur idem hinc: quia si Deus visus mouet illum creaturam ad
 cognitionem alterius creaturae vel eam representat, non potest illam
 representare, nisi prout illa est in se, nec potest mouere ad ullam
 visionem vel cognitionem falsam, moueret a. ad cognitionem
 falsam si in eadem supraposito moueret ad cognitionem creaturae
 existentis vel futurae. Confirmetur verum idem hinc, quia si
 Gabriel Archangelus v. g. non exhiberet nec est futurus, tunc nec
 S. Michael nec ullus alius beatus potest videre, in Deo Gabrielem exis-
 tentem vel futurum, quia tunc Deus visus non potest representare illi
 ulli beati Gabrielem existentem aut futurum, sicuti nec potest
 facto representare illi ulli beati rem ut existentem vel fu-
 turam, quia rem non exhibet nec futuram est. Et si nullum eius
 creaturam exhiberet nec est futurum, Deus visus ab illius a se non
 creato non representaret creaturam existentem vel futuram.

Jam vero quod beati in Deo ut in medio cognito non
 vident vel cognoscant ullam creaturam possibilem, patet. 3. hinc
 pari memoris primi arguti suprafacti, patet: quia deo beatus nullam
 creaturam existentem vel futuram videt in Deo ut in medio
 cognito, quia Deus nullam habet cum creatura existente vel futura
 connexionem nisi intrinsecam, atque nec Deus ullam similem
 connexionem habet cum ulla re possibili vel non implicante. Quod beatus
 non videt, nec videtur potest in Deo ut in medio cognito ullam creatu-
 ram possibilem vel non implicantem. Maior constat: quia si Deus non habet
 aliquam connexionem cum re possibili vel non implicante non potest esse prin-
 cipium determinatum per illius ad cognitionem rei possibili existentis
 vel non implicantis. Membr. a. patet: quia Deus nec ullam directam relationem
 realem vel habitudinem sibi intrinsecam ad ullam rem possibilem,
 nec habet ullam existentiam vel indigentiam ulli rei possibili, ut
 infra condat. Et Deus nullam ex parte sui habet connexionem
 cum ulla re possibili, nec est praeter relationem vel affectionem, exi-
 gentiam et indigentiam rei possibili potest assignari aliam fundam-
 in quo fundatur vel consistat huiusmodi connectio.

Respondent aliqui negando min: cadunt Deum ex parte sua
 habere connexionem sibi intrinsecam cum re non implicante, si-
 quidem, inquirunt, tum ratione benevolentiae per quam Deus res non impli-
 cantes se producit, tum ratione cognitionis qua cognoscit singulas
 res non implicantes, tum ratione decretum quas in se habet existens res
 non implicantis, tum ratione amoris vel complacentiae qua sibi complacet

in h[uius] implicancia crinseunt rei p[oss]ibiles, sicut ordinem sine
relac[i]o[n]em aut habitudinem realem ad singulas res h[uius] impli-
cantes, ac prout dicitur qui Deum videt, p[er] etiam in eo ut in medio
cognitio videtur. has vel illas creaturas p[oss]ibiles, nimirum
est q[uo]d p[oss]it videtur, relac[i]o[n]em sive habitudinem Deo intrinsecam
ad p[ro]dictas creaturas.

Sec[un]do contra e[st], q[uo]d Deus neq[ue] ratio cognitiua, neq[ue] ratio cog-
nitivis qua cognoscit p[oss]ibilia, neq[ue] ratio. Deorum quae h[ab]ent realem
p[oss]ibilitatem, neq[ue] ratio amoris vel complacentiae. Illam h[ab]et relac[i]o[n]em re-
alem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem p[oss]ibilem, hoc
a. p[ro]p[ter] q[uo]d si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis sive est res impli-
cans, tunc est idem numero Deus qui nunc e[st] & Deus nullam h[ab]et
relac[i]o[n]em realem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem
p[oss]ibilem, q[uo]d cum talis habitudo realis n[on] datur in Deo, sit cum eo idem
p[ro]ficata, si nulla res est p[oss]ibilis neq[ue] est in Deo talis habitudo cum
eo identificata, e[st] per consequens q[uo]d est Deus, aut certe n[on] est hic nume-
ro Deus qui nunc est. Conseq[ue]nter p[ro]p[ter] h[oc] p[ro]p[ter] q[uo]d si per impossibile n[on] est
p[oss]ibilis h[ab]et numerum formicam vel atomum, ad huc est Deus e[st] idem
numero qui nunc e[st] & si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis de huc
est Deus e[st] idem numero qui nunc e[st]. H[oc] videtur constare ex con-
sensu e[st] infra fuit probabitur. Conseq[ue]nter p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] e[st] maior ratio cur
posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum debeat manere
Deus, e[st] huius numero Deus, e[st] n[on] debeat manere posita impossibilitate,
cuiuscu[m]q[ue] creatura p[oss]ibilis, nam si maneret idem numero Deus
posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum, id e[st] q[uo]d
Deus nullam h[ab]et relac[i]o[n]em vel habitudinem realem sicut idem p[ro]ficat-
iam ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, quae relac[i]o[n]em
sollenda e[st] posita impossibilitate huius numero formicam vel atomum
p[oss]ibilis, atq[ue] si Deus nullam h[ab]et relac[i]o[n]em vel habitudinem realem
ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, neq[ue] illam h[ab]et relac[i]o[n]em
vel habitudinem realem ad illam aliam rem p[oss]ibilem, q[uo]d si aliquid n[on]
relac[i]o[n]em e[st] habitudine reali ipsius Dei ad hanc numero formicam
vel atomum p[oss]ibilem p[er] saluam q[uo]d Deus p[oss]it p[ro]ducere hanc nu-
mero formicam vel atomum p[oss]ibilem, e[st] eam cognoscit, atq[ue] h[ab]et
eandem Deam, e[st] de eius p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia sibi com-
placit, similiter saluari p[ro]p[ter] q[uo]d Deus atq[ue] omni relac[i]o[n]em e[st] habitudine
reale ad illam rem p[oss]ibilem p[er] eam p[ro]ducere eam cognoscit,
eandem h[ab]et Deam, e[st] de eandem p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia
sibi complacit.

Ead[em] si dicas posita impossibilitate formicam
vel

vel atomi adhuc est idem numero Deus, sed adhuc habet eam 70.
speciemque sibi intrinsecam quam nunc h[ab]et, quidem adhuc habe-
t sibi ipsam ratione cuiusque potest producere quamcumque rem in implicatam,
contra vero si per impossibile, nulla creatura est possibilis in e[ss]e
Deus, quod tunc non habet perfectionem attributi digna, siquidem
Deus tunc extra se nihil esse potest operari, et consequenter non est
Deus, ac proinde licet Deus non habet ullam relationem vel habitudi-
nem realem ad ullam rem possibilem in particulari, non tamen relationem
et habitudinem realem ad creaturam possibilem in generali.

Secundo contra est, quod Deus est ens quo nihil potest origi-
nari effectus, atque si Deus ratione digna vel alterius attributi dice-
ret habitudinem realem ad creaturam possibilem licet in generali, potest
excogitari aliquis Deus effectus, cuiusmodi est ens a se, non exigitur
possibilitatem vel non implicatam alii creature, nec indiget tali
possibilitate vel implicatam, nec dicens relationem ad ullam creaturam
possiblem sive in particulari sive in generali, et deo ita independens
vel absolutum ab omni re possibili vel non implicante, ut si per impossibile
non est possibilis ulla creatura, adhuc est ens infinite effectus et idem
quo numero immutatum quoad suam perfectionem intrinsecam
quod nunc est. Quod autem huiusmodi ens sit effectus Deo, qui ab adversariis
fingitur, exigitur possibilitatem vel non implicatam creaturarum et
ita indiget ut sit, atque ad ipsam dicens relationem et habitudinem rea-
lem, videtur esse per se manifestum, quidem ens Deus conficitur ab ad-
versariis per directam existentiam vel indigentiam secundum suam
et existentiam indiget aliquo extrinseco ut priori secundum naturam
et necessarii ad existentiam Dei, licet illud dilatur solum et condi-
tio extrinseca praeponitur ab ipsa Dei existentia. Eadem
propositio poterit etiam impugnari in verbis quibus mox contra
alios obediens multo minus Deum habere relationem vel habi-
tudinem realem ad ullam creaturam in particulari.

Secundo igitur alii dicunt Deum habere relationem
realem sive habitudinem intrinsecam ad quamcumque creaturam
non implicantem etiam in particulari, atque adeo ad hanc numero
formicam atque atomum non implicantem, ac proinde negant Deum
non habere ullam connexionem sibi intrinsecam cum ulla re possi-
bili in particulari, ac proinde volunt quod si per impossibile non
est possibile implicaret haec non formicam non est hic non Deus qui nunc
est, sed diceret in secundum perfectiones ignavias, ut si ingratias,
extra, ut oridia, ad tamen secundum perfectiones edarias, ut ex. g.
potest efflere hanc non formicam, sive velas vel habitudo ad hanc non
crea-

creaturam determinate sumptam.

Ad contra e, qd n Deus habet relacem realem vel habi-
tuoriam sibi intrinse. ad hanc n. fornicam qd habet, non sequit
Deum ad existendum indigere aliquo sibi extrinse. pth: qd relac
illa ad hanc n. fornicam e aliquo identificatum cum existia Dei,
atq; vt ista exibat indiget hac n. fornicam tanquam suo termino
hac priori sine presupposita qui si n est, nig est illa relac &
nec Deus existeret. Minor constat tum qd verum magn e dicit
ex vni sensu: Deus e ens sibi sufficiens, non indiget aliquo ex-
trinse ad existendum ec, tum qd ois indigentia extrinse e
implicatio. Neg obstat qd aduersarij dicant n implicatum huius
n. fornicam presupponi quidem a relac vel habituone Deo intrin-
seca n tn vt terminum sed vt conditionem Deo extrinse; nam hoc
n impedit, quo minus n implicatio huius n. fornicam ut ita conditio
Deo extrinse et sit necessaria, ad hoc vt in Deo sit relac vel habituo
Deo identificata & ad illam terminata, ex quo sequitur relacem illam
& consequenter Deum ipsam indigere conditioe illa extrinse ad
existendum & vere sit dei Deus indiget, Deus sibi n sufficit &c.

Neg dicas ex predictis tm sequi qd Deus indiget
illa conditioe extrinseca vt sit sine n. Deus; nam hoc sufficit
ad hoc vt simpliciter e veri dici pot, Deus n sibi sufficit, Deus
n e ens sibi sufficiens, Deus e indigens, qd qd conuenit alio
rao individuo conuenit illi simpliciter propria a. propra-
ta conueniunt Deo, saltem raio individuo, vt conuenit.
Ad e qd etiam ex vni sensu falsa s hae propositiones. Deus vt
e hae n. Deus indiget, ens indigens, sibi sufficit. Ad e
vnum qd aduersarij hnt asserant relacem realem sine habitu-
dinem, qua Deus respicit hanc n. fornicam n implicatorem,
ex affectionem Dei necessariam, nihilominus simul asserunt
attributum origia: (qd volunt considerare in relac pira ad id
q in gure n implicat qd ex g ista sit.) e affectionem ima-
riam sine qua n est nec existeret Deus, ac p hunc raio relacis
origia ad id qd n implicat in gure, verum ens dicere, Deus
ad existendum indiget conditioe sibi extrinseca, nempe non
implicatioe alioq rei indeterminate, ac proinde de Deo
simpliciter verificabitur Deus non sibi sufficit &c.
Denig addendum est quod Deus e vna entitas simplicissima
& indivisibilis, ac proinde si aliquo illis tolleretur, tota illa
entitas & totus Deus tolleretur, & si relac vel habituo Dei ad hanc
n. fornicam n est in Deo, vere n est illa raio entitas Dei aut Deus.

Deinde

Deinde contra eorundem Authores e, qd si in Deo est
 relatio realis vel habitudo ad hanc numero formicam vel atomum
 h implicatam, requeretur idem h ee numeram affectionem
 qua h pot exogitari maior, sed consequens e falsum e. Sequela
 maioris condet, qd maior e affectio qua ita e a se, vt secundum
 suum ee nullo extrinseco neg exsistenti neg potibili vel h impli-
 cante, neg vlla conditione extrinseca indiget, quam sit illud qd
 secundum suum ee indiget aliquo extrinseco vt e creatura h
 implicans, atqui si in Deo sit relatio vel habitudo realis ad illam
 creaturam, cum eadem habitudo sit identificata cum ipso Deo
 e ipsa secundum suum ee necessario presupponat creaturam nempe
 h implicatam, e consequenter ea vt termino suo extrinseco
 indiget ad suum ee sequitur, inquam, etiam Deum ad suum
 ee indigere aliquo extrinseco siue aliqua conditione extrinseca,
 ac proinde Deus n erit numerus affectio qua h pot exogitari
 maior, qd e oio falsum e absurdum.

Interca contra eorundem Authores e, qd si in
 Deo sit vlla relatio realis, vel habitudo ad hanc numero formicam
 vel ad illam creaturam h implicantem, requitur veram esse
 proportionem: Deus secundum suum ee consequitur ad aliquam
 sibi extrinsecam siue ad aliquam conditionem extrinsecam, sed
 hoc e falsum e absurdum e. E.g. ma: atq; cum relatio illa siue
 habitudo realis secundum suum ee necessario presupponat creatu-
 ram h implicantem, licet solum vt terminum suum atq vt condi-
 tionem extrinsecam, sequitur h implicantem creaturam prae-
 sentem, quaequid tandem ea sit, ee naa priorem illa relatioe, vel
 habitudine reali diuina, e ipsam habitudinem ee, naa posteriori
 illo termino vel conditione extrinseca, cum a. de potestis nra
 sequatur ad secundum suum prius, e relatio illa sit identificata
 cum ee sibi, eo ipso manifeste, sequitur qd Deus ^{ipso} idem cum ea
 e relatioe, secundum suum ee, consequatur ad terminum eus-
 dem relatiois, nempe ad h implicantem creaturam necessario prae-
 sentem ab eadem relatioe, qd a. h implicantem creaturam prout
 e terminus relatiois vel habitudinis, quae ab aduocariis ponitur in
 Deo, sit naa prior eadem habitudine h solum, sit ex confessione
 ad verariorem terminum dicentium terminum illum necessario
 presupponi a relatioe vel habitudine diuina tanquam conditio-
 nem extrinsecam, e ex eo qd ois terminus, excepto termino sibi
 onis e prior relatioe quam terminat, sed etiam ex eo qd si datur
 in Deo praedicta relatio, rem e ista realis: ideo in Deo e relatio
 vel

vel habitudo ad n implicantiā creaturæ q̄ n e implicantiā
 creaturæ, n in verum e dicere: deo creaturæ n implicat q̄
 prædita relæ vel habitudo e in Deo, si rigoroſe loquamur.
 Minor q̄. aſſi ſup facti, nempe q̄ factum nō Deum ſecundu
 rum e conſequi ad aliquid ſibi extrinſecum vel ad aliquam
 conditionem extrinſecam, videtur per ſe patere, præterea
 conſtat: q̄ a inde ſequitur Deum principiari ad aliquid extrin
 ſeco vel ad aliquam conditionem extrinſecam, nam principiari nihil
 e aliud quam conſequi ad aliquid nō prius, Deus a ſecundu
 rum e conſequitur ad n implicantiā creaturæ n Deo hāc in
 ſe relæionem vel habitudinem realem ad n implicantiā illius
 creature, & c. quod ſi d̄ dicas neg Deum neg relæionem
 vel habitudinem realem cum eo identificatam e terminatam
 ad creaturam n implicantiem principiari ab eadem creaturæ
 n implicante q̄ ipſa n exiſtit. Contra e q̄ prius principiari
 totum e compoſitum etiam ſi verū n exiſtat e præcipue quæ
 do principiari, atq̄ hæc quidem oia probant n ſolum n̄ p̄c̄ e in
 Deo relæionem vel habitudinem realem ad illam creaturam n im
 plicantiem in particulari. ut e hæc numero formica vel atomus,
 ſed neg ad illam creaturam vel ratiōem corū n implicantiū.

Deniq̄ contra e q̄ Deo abſq̄ b̄ relæione intrinſeca
 p̄ cognōſcere e cognōſci ad creaturam exiſtente, vel futura & abſq̄
 creaturæ n implicante in particulari. h̄c infra probabit̄. Con
 ſequentia ſit a p̄.

Ultimo alij docent Deum nullam habere relæionem
 ſibi intrinſecam ad illam creaturam, ſed nihilominus ex eo q̄
 Deus in ſeipſo tanquam in cā virtute, e eminenter, e tanquam
 innato contineat ſingulas creaturas p̄ſibile, ſicut p̄ illas
 videt̄ in Deo tanquam in medio cognitō, quatenus in ipſo Deo con
 ſtitetur ſimilitudo cuiuſlibet creature q̄a p̄ e Deo produci ſue
 creature n implicantiſ.

Sed contra e, q̄ quando dicitur in Deo e ſimili
 tudinem cuiuſlibet creature n implicantiſ, vel e ſermo de ſimili
 tudine ſimilitudine ſimilitudine virtuali vel cæli, qua
 tenus Deus h̄t ſpeciem ſibi intrinſecam, ratiōem cuius p̄ provenire
 ſtam ſem n implicantiem; primum dei n̄ p̄, q̄ quicquid e in Deo
 e ſimilitudine, e per conſequentia in ſimilitudine ſimilitudine cuiuſlibet creature,
 cuius ois creatura ſit ſimilitudo, unde nec ulla creatura p̄t habere
 illam proportionem vel ſimilitudinem ſimilitudinem ſimilitudinem
 creæ Deo intrinſeca; ſi verō dicitur Deum nempe in Deo contineri
 ſimili-

similitudinem cuiuslibet creaturae h[ab]e[re] implicantis virtutem, 72.
ratio cuius Deus h[ab]et aliquam connexionem cum ipsa creatura h[ab]e[re] im-
plicante; contra e[st] q[uo]d huiusmodi connexio vel e[st] fundata in exigen-
tia aut indigentia talis creaturae h[ab]e[re] implicantis Deo intrinseca,
vel e[st] fundata in relati- vel habitu[er]e Deo intrinseca e[st] termi-
nata ad ipsam creaturam h[ab]e[re] implicante[m] primam, dici n[on] p[otes]t, q[uo]d
ois exigentia naturalis fundatur in indigentia e[st] ois indigentia
conu[er]sion[em] extrinseca vel conditionis extrinseca existens in Deo
innotuit in ipso Deo imperfectionem. neg[ati]o[n]e p[otes]t dici e[st]dem q[uo]d h[ab]itu-
res respon[si]onis quam in p[ro]p[ri]a imp[er]ignans nullam in Deo ad-
mittunt relationem ad creaturas. Et in Deo nullum e[st] principium de-
terminativum ratio cuius illis creatis e[st] beatis p[otes]t moveri ad viden-
das creaturas p[otes]t in ipso Deo ut in medio cognito, licet Deo
ois illas virtute, e[st] eminenter contineat in sua infinita p[er]fectio-
ne activa e[st] absoluta.

Deinde contra eorundem h[ab]itu[er]e e[st] q[uo]d si per impos-
sibile nulla creatura e[st] p[otes]t de ois creatura implicante, tunc
Deus ad hoc e[st] deum ois q[uo]d ois in quam p[er]fectio[n]em intrinseca
qui nunc e[st], ut supra ostendimus, e[st] t[ame]n q[uo]d illud tunc n[on] videret in se
ullam creaturam p[otes]t, ut per se p[otes]t e[st] neg[ati]o[n]e nunc quicquam in
p[otes]t ratio cuius ut medium cognitum p[otes]t determinare, illud tunc
beati v[er]get ad visionem illis vel p[otes]t, cum nunc nullam
h[ab]et maiorem connexionem sibi intrinsecam cum ulla creatura
p[otes]t, quam haberet si nulla creatura e[st] p[otes]t.

Ex modo dictis colligi p[otes]t falsam e[st] etiam eorundem doc-
trinam, qui volunt beatos in Deo ut in medio cognito videre crea-
turas p[otes]t, eo q[uo]d Deus h[ab]et connexionem cum illis n[on] per relationem
realem ad illas terminatam, sed quatenus existit illarum p[otes]t-
tem vel n[on] implicanti[am], nam si in Deo e[st] huiusmodi exigentia,
e[st] etiam in ipso indigentia eiusdem n[on] implicanti[am] sibi extrin-
seca, cum ois exigentia naturalis fundatur in aliqua indigentia,
ac p[ro]inde in Deo e[st] imperfectio, eo q[uo]d in ipso e[st] indigentia
aliqua extrinseca. neg[ati]o[n]e obstat q[uo]d creatura n[on] implicans tunc n[on]
implicanti[am] creatura n[on] sit contingens e[st] necessaria, nam etiam
indigentia extrinseca licet in se necessari[am] innotuit imperfectionem
in eo in quo ipsa e[st], ut p[otes]t ex eo q[uo]d si per impossibile Deus ex
necessitate sua ageret ad extra e[st] produceret creaturas, tunc
solum v[er]get indigeret conu[er]sio[n]e Deo ipso, qui e[st] necessary
ad existentiam e[st], e[st] si huiusmodi indigentia innotuit im-
p[er]fectionem in ipso Deo, licet conu[er]sio[n]e illa e[st] necessary e[st]
Deus

Deus sit ens maxime necessarium in se.

Obijcies; S. Dionisij de divinis nominibus cap. 7. ait Deum in sua potestate creaturas cognoscere, nisi verbis: divina mens omnia continet cunctis referentibus scilicet secundum omnium eandem omnium in se notionem ante complexa; et infra sic ait: novit ex se et in se secundum eandem omnium notionem et sciam, atque substantiam antequam et ante comprehendit, et singula ex cursum specie ducens, sed secundum unam eandem complexorem omnia sciens, Dionisij infra sic ait: sciam ergo novens divina sapientia, novit omnia.

De ingrimij S. Dionisij locis citatis loquitur non solum de scia quam Deus habet de rebus possibili, sed etiam de scia quam habet de existentibus et futuris, ut patet ex ipso textum legenti, quod cum Deus nec existentia nec futura cognoscat in seipso tanquam in medio cognito, ut cum sentia coram docet hithodes propriae crederi: omnia, etiam ipsi ad veritatem tenentur avertere. S. Dionisij non est intelligendum prout contendit forectio, alioquin diceretur de Deo etiam contingentia sive de creaturas existentes et futuras cognoscere in seipso ut in medio cognito, quod contra tenetur esse vera falsum est, ut infra ostendetur in disputate de scia Dei. R. do. d. virek. S. Dionisij locis allegatis nihil aliud velle, nisi quod Deus sciam rerum non accipiat a rebus ipsi presentibus existentibus, sed eam habet ex seipso et in seipso etiam ante eorum existentiam, nempe eo quod ut prima rerum omnium causa et omnia in se virtute et eminenter contineat, quod est verissimum. Quod a Dionisij ita sit intelligendum, colligitur ex ipso textu, et precipue ex verbis immediate verbis primo loco allegata respicientibus, quibus docet Deum cognovisse angelos antequam ipse eos produceret, et ex illis verbis secundo loco citatis: in singula ex cursum specie ducens sed unam eandem complexorem omnia sciens et continens, unde etiam cum dicit sciam ergo sciens divina sapientia, novit omnia, cum non potest ipsa illigi ut scilicet Deum cognoscere in seipso ut in medio cognito omnia etiam existentia et futura, et dicitur, scilicet ita accipi ut veritas quod sicut divina sapientia ab eterno novit sciam, ita simul novit reliqua omnia et eorum cognitionem non accepit ab ipsis rebus.

Obijcies 2do: S. Bernardus lib. 5. de consideratione ad Caput num. cap. 7. de beato sic ait: creatura coeli videt Verbum et in Verbo facta per Verbum, et infra sic ait: ubi videt, nempe creaturas, ubi longe melius est quam in seipso.

R. S.

Sed de factis & existentibus, ut ex verbis ipsius patet, ac primum eadem
 verba in se sunt ita alleganda, ut per illa Bernardus velit significare
 Beatum videre in Deo, ut in mundo cognito contingit, non de facto
 existentia vel futura, cum hoc sit impossibile, ut supra diximus, &
 contra concedat etiam adversarij, sed per illa bene vult significare,
 ut patet ex verbis sequentibus, beatum non mendicare cognitionem rei
 non existentium ex ipsius rebus, sed eas cognoscere in Verbo, tum
 quia eas cognoscit peculiariter reuelate, facta a Deo, quae cum sit
 operatio pertinet ad intellectum, Verbo diuino tribuitur, tum quia cog-
 noscit illas cognitione ubi debita ratio visionis beati, scilicet, videlicet,
 sit dicit, illas videre in Verbo & in Deo, ut in obitu beaticante
 & afferunt, seum reuelationem & manifestationem creaturarum
 distinctam a visione beaticam, quae pro statu beaticum decet
 singulos beatos cognoscere. Porro Bernardus dicit creaturas melius
 in Deo esse quam in rebus, quidem eminenter continentur in illo,
 & quatenus eo modo in Deo continentur et ipsi Deus in rebus illa
 Verba Joannis 1. de factum est, in ipso vita erat. vnde S. Thomas
 1. parte q. 53. art. 9. ad 2. a. dicitur peculiariter reuelate facta a Deo cog-
 noscitur bene dicitur videri aut cognosci in Deo, pluribus rebus pro-
 bat Joannes de 2. cap. 7. & colligitur ex eo quod gloria ordinaria
 in illis dicitur 2. dispone. domini tua, dicit Propheta legere
 in libro prescientiae Dei ea quae praedicant, & explicans S. Thomas
 2. 2. q. 9. 273. art. 1. ad 2. dicit, ideo, inquit, Propheta legere
 dicuntur in prescientia, quia ea illa quae futura reuelantur & eadem
 ratione dicuntur beati & uidentes in Verbo Dei ea legere aut cognos-
 cere quae ipsi reuelantur. quamuis ut supra notauimus, ea quae bea-
 tis reuelantur ratione statim beaticam potius dicitur videri in Deo etiam
 et quod Deus visus afferat seum eorum reuelationem & manifestationem.
 Obiicit S. Thomas S. Augustinus lib. 11. de ciuitate
 cap. 7. cognitio, inquit, creature in seipsa delectatio est, ut ita
 dicam, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte,
 quae facta est, & cap. 29. ipsam per creaturam melius ubi, id est, in sapi-
 entia Dei tanquam in arte quae facta est, quam in ea ipsa reuerit,
 et per hoc & scriptos melius quam in rebus. idem docet lib. 9. de Genesi
 et litterarum cap. 29. his verbis: pro Angelis contemplati in Verbo
 Dei quod dixit Deus fiat, atque ideo pro in eius cognitione sit eum dicit
 et sic factum, & postea rem ipsam factam in ea ipsa cognitione
 significatur facta ueritas, & eam deinde cognitionem, re facta ad illius
 ueritatis laudem refert ubi rationem uiderat factam, & significat
 facta

facto mare, et similia hęc alij in locis.
Quo etiam S. Augustinum loci cit. n. loquitur de visione
probiturum, sed de visione rerum factarum, ac providę, prædicta
via n. potest illigi de visione rerum in Deo tanquam in medio
cognito secundum earum esse proprium et constitutum ab ipso
Deo, cum res contingentes ea ratione n. possint in Deo videri, ut supra
diximus, et infra ostendemus, atq. ignomet etiam ad versarij coarctate
concedunt.

De 2do quando S. Augustinus dicit creaturas fac-
tas melius ab Angelis cognosci in Deo tanquam in arte, quam in seipsis
n. vult q. creatura facta secundum rationem esse proprium cognoscant
in Deo ut in arte. et in medio cognito quam in seipsis, nam cum
creatura facta sine contingentia nullo modo ut tales possint cognosci
in Deo, qua ratione S. Augustinus q. velle, melius illas in Deo ut in
arte, cognosci quam in seipsis, ut igitur scaturit quodammodo S.
Augustinus loci cit. ubi vult.

Revertendum est S. Augustinum lib. 11. de civitate
Dei lib. 7. et 29. et lib. 4. de gen. ad lib. a. cap. 21. vsq. ad 32. et
alibi saepe dicere ea initio mundi ita creata fuisse in tempore
vno die ut per metaphoram solum distinguenda sint dies. Illi
primi creatis vnde secundum cognitiones Angelorum quibus quam-
libet creatam a Deo cognoscere debent, quare prima dies et cognitio
qua Angelis cognoscit. Caelum est terra a Deo creatam, et de
2do, 3to, et 4to die &c. in quolibet a. die dicitur mane et
vespere, nempe cognitionem eandem Angeli matutinam ^{et vespertinam}
cognoscerebatur creatura eadem mane et vespere, quia q. Augustinus
Alexand. nunc cognitionis matutinæ et vespertinæ vult esse contro-
versum et apud Theologos, multi a. quos præfert Vasquez disp. 81.
cap. 1. docet cognitionem matutinam esse cognitionem creaturam
in Deo tanquam in medio cognito, vespertinam vero esse cognitio-
nem caritatem in seipsis per revelationem distinctam a visione.

Not. a. cum Vasquez et alij dierum S. Augustinum
illigere per diem duplicem cognitionem Angelicam, alteram
matutinam et alteram vespertinam, cui succedit alter dies
id est, altera cognitio matutina et altera vespertina, q. post
vnum vesperem sequitur alterum mane, sequenti diei per cog-
nitionem a. matutinam illigit cognitionem Angeli præfatam
qua cognoscit in Deo Caelum n. secundum propriam naturam Caeli,
sed secundum q. d. in Deo eminenter cognita in figura Dei
perfectione ratione cuius Deus q. producit Caelum, q. melior
est vita

Et vita aut ee Coeli in Deo quam in seipso, qd Coelum in Deo
 E ipse Deus, e in seipso e creatura, cognitio vero, vespertina
 e qua Beatus videt ee Coelum in seipso per revelacionem specularem
 e suam eius propriam, qua cognitio e imperfectior quam illa.
 qd a. Augustinus ita rit intelligend qd vltm egregie probat
 Vasquez loco cit. sed etiam pba ex S. Thoma 1. parte. q. 58.
 art. 6. in corpore.

Dices predictam explicacionem August. n. subtrahere.
 Prmo qd ipse per cognitionem matutinam illgit notitiam
 ipis creature prout continetur in arte divina vel Diva, in qua
 vult meli cognosci creaturam quam in seipso, e ideo indirecte
 e tanquam terminum habitudinis existentis in Deo ad ipsam
 creaturam. R creaturam prout continetur in Verbo ut in
 arte. vel Deo divina nihil aliud ee, quam infinitam pfectio-
 nem ipis Dei, rade cuius novit qua rade, si quid n implicat,
 pot. ignon fieri, qua pfectio cum sit ipse Deo, e ideo aliqual
 meli ipsa creatura quam Angeli vident in seipso, dco S.
 Augustinus dicit meli creaturam videri in Deo ut in arte, vel
 Deo quam in seipso, qd a. nobis recte dicitur, qd colligi ex
 ipso S. August. maxime ex lib. qd de gener ad litter. c. 22.
 ubi ait: facta e vespere, qd necessaria erat e ista cognitio,
 qua d distinguunt q creatore, creatura, aliter in seipso cognita
 quam in illo: hic manifeste supponit per cognitionem matu-
 tinam Angelos n videri creaturas secundum proprium ee crea-
 turarum, sed prout contentas in Deo erat ipse Deo, dicit e.
 ad hoc fuisse necessariam cognitionem vespertinam creatura-
 rum in seipsis ut creatura possit distingui a Deo.

Dices 2do: S. Augustinus excogetavit illam modum
 loquendi ut distingueret 6 dies illiberales loco 6 dierum naturalium
 quas alij ves ponunt in create mundi, iuxta illam vero explicacionem
 Augustinus n dixisset 6 dies, nam cognitio matutina prima
 si solum terminatur ad Deum secundum se, n differret ab alijs
 cognitionibz segs. in quibz videretur Deo solum secundum se,
 differrent ergo illi dies solum inter se solum penes cognitionem
 vespertinam, per quam videbatur creatura nota secundum se,
 n vero ex parte cognitionis matutina, atq adeo n eant 6 dies
 sed unum mane cum 6 vespere. R hinc cognitio matutina
 sit una secundum id qd dicit in recto cum hac rade nil aliud
 sit quam visio infinita pfectionis Dei rade cuius si quid n im-
 plicat qd ipsum facere, nihilominus eadem cognitio e multiplex
 foeliter

pro multiplicitate cognitionum veperinarum quas connotat
Et cum quibus comparatur, ita ut tot sint cognitiones matutinae
quot et cognitiones veperinae realiter inter se distinctae saltem
quantum e ex parte obbetorum.

Obicies 4to: alij etiam Phil. interdum dicunt
ca qua facta et a beatis videri in Deo. Quod illos velles, beatos
qua facta et videri per revelationem peculiarem factam a Deo,
vel per revelationem etiam aliquo modo debitam rationis visionis
beatifica et ab ea quod amigoo, emanantem.

Obicies 5to: hoies naturaliter loquendo procedunt
a causis ad cognitionem effectuum. Et etiam beati ita possunt
videre Deum ut in eo velut in causa, rerum omnium possunt videre
aliquas creaturas possibles. Et hoies solum procedere ex causis
ad cognitionem effectuum quod est aliquid, connexio inter
illa quod data in rebus transcendentali, vel in exigentia aut
indigentia sibi intrinseca sive immedata sive mediata, que
habetur in Deo.

Potes hoies ad probandum effectum h assumunt
caam sub conceptu relativo sed absolute, neg. e. ex eo quod rationale
referatur ad admirativum inferunt hoies e. admirativum
sed ex eo quod e rationale absolute, unde, pot revelationem illam habere
se per agens ad hoc. Confirmatur: quia quicquid sit de hoc alij
causis, h videtur id posse negari de Deo qui e causa prima continens
in quomodocumque solum creaturas, sed illis operans quoad enti-
tatem et effectum, et consequenter quoad intelligibilitatem.

Et hoies ad probandum effectum assumere caam
sub conceptu et h relativo saltem connotativo, prout causa e
id a quo pendet effectus, sive prout ipsa h indigentiam vel exi-
gentiam sibi intrinsecam effectus, atq ideo ad probandum admi-
rativum assumitur rationale, prout e id a quo pendet admirativum
vel prout h indigentiam vel indigentiam admirativi sibi intrin-
secam.

Ad confirmationem Quod eam primum probare, quod probat
etiam in Deo ut in medio cognito posse videri existentiam e futura
cum Deo effectus operantem omnes creaturas, illud a e saltem, ut supra
diximus, e concedunt ipsi adversarij, quando ipse Deo dicitur agere
in creaturis quoad entitatem, et consequenter quoad intelligibilitatem
semper e ipsum Deum in sua propria virtute, e eminenter continere
quomodocumque entitatem e quomodocumque effectum, et consequenter
etiam tanquam causa particularis efficiens pot illesum creatum
mouere ad illarum cognitionem.

Obicies

Cyrcus vlt: imago Caesaris v: g: nullam dicit relationem
75.
realem ad Casarem, e in cognita dicit in cognitionem Caesaris &
etiam Reg licet nullam dicit relationem realem ad creaturas possibi-
les, in se ducere in illarum cognitionem ut neorum cognitum.

Re imaginem Caesaris n ducere in cognitionem Caes-
aris nisi eos quibz dixeris illam ee imaginem Caesaris, qd aguerat
et reali vel connexioni reali imaginis cum ipso Casare. coeterum si
quis videat Caesaris imaginem nec ipse unquam agnoverit qualem fue-
rit Casar, nunquam ex cognitione imaginis Caesaris deveniat in cog-
nitionem eundem Caesaris.

Cyrcus vlt: quamvis actio qua producit calor di-
cat relationem transcendentalem ad Deum, cum ut beatificata cum ipso
Dei concurrat ad calorem, entitas in ipso caloris nullam dicit relationem
transcendentalem ad Deum, e nihilominus Angeli cognoscit illam ex
eundem cognitione simul etiam cognoscit Deum & similiter Reg
licet nullam habeat relationem ad creaturas possibiles, nihilominus ex
vi visionis ipis Dei poterunt cognoscere creaturas possibiles.

Re Angelum ex entitate caloris praecedendo ab actione qua
fit vel conservatur nullam dicit relationem transcendentalem ad
Deum: ut nonnulli volunt, licet alij vehat illam ut e ens secundum
dicere relationem transcendentalem sibi identifiatam ad Deum tanquam
ad primum ens, ad quem ut ad ultimum finem ex sua natura e ordi-
nata, in se exigit actionem ad se terminatam e ea videtur ut sit
in perum natura, iteo hi connexionem cum eadem actione qua dicit
relationem transcendentalem ad Deum, ac prorsus mediante praedicta exi-
gentia e relatio actionis sibi ducere Angelum in cognitionem Dei
tanquam termini vel principij eundem relatiois.

Quaerit: an talium beati per eundem actum visio-
ni beatificata simul cum ipso Deo cognoscant aliquam creaturam,
ita ut visio eorum terminetur ad Deum e creaturam.

Re Pasques e alios, qui negant creaturas esse videri
in Deo ut in medio cognito, etiam negare per visionem beati-
ficam videri ullam creaturam cum ipso Deo, eo qd alias, inquirunt,
sequitur visionem beatificam n e eundem modis in oibz beatis.
Cum h eadem creatura ab oibz beatis videantur. nos a. exstabi-
mam qd si beati ab initio suae beatitudinis cognoscunt aliquas
creaturas quarum cognitio varianda n sit, esse dicit qd parus-
modi creaturae cognoscantur per ipsam visionem beatificam simul
cum ipso Deo, eo qd beati possint habere tale lumen qd n solum
Deum

Deum sed etiam huiusmodi creaturas representet; illud a. g.
dicebatur de cetera diversitate beatitudinis & visionis beati-
fica facile solvi potest, dicendo visionem beatificam ut & visio
beatifica nimirum prout & visio Dei, esse eandem rationem in
omnibus beatis, licet sint diversa ratione prout representat diversas
creaturas, quae ratione non sit rationem visionis beatificae, atq. eodem
modo dicitur sit etiam lumen gloriae praecise, ut & lumen gloriae,
hoc est, representans Deum, esse eandem rationem in omnibus beatis, licet
sint diversa ratione prout representat diversas creaturas. coeternum
dicendum est creaturas quas beati non cognoscunt ab initio sed beati-
tudinis, vel quarum cognitio successu temporis varianda sit, non
potest cognosci per visionem beatificam, sed per aliam cognitionem
indivisibilem a visione, quae alioquin necesse est ut in beatis varia-
retur essentia hominis gloria pro variate visionis beatificae,
quod non videtur esse verisimile.

Quaerens rursum: quasnam creaturas videant in
Verbo vel in Deo beati sine per revelationem peculiarem a Deo factam.

Respondeo varias de hac re esse sententias, ut videtur ex appo-
stolice dicitur 1. cor. 13. cap. 7. et alios, sed dicendum est non omnia veritatem
quae ad beatos pertinent, ab ipsis dici in Verbo, sed ea tantum quae
decedunt ut ab ipsis cognoscantur iuxta divinam sapientiae ordinem
et recte dicitur 1. Thomas 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2.

Denique adiciendum est eos qui ponunt revelationem in
Deo ad creaturas sine ratione, sive ratione cognitionis & sive
est esse velle huiusmodi revelationem non esse praedicamentalem vel respon-
dere relationi praedicamentali, sed esse transcendentalem vel respon-
dere relationi transcendentali creaturae, quae secundum totum suum esse
intrinsicum est in fundo, ut est relatio potentiae creaturae ad suum effectum
vel actum, cognitionis creaturae ad suum obiectum etc. unde etiam
quidam ex antiquioribus revelationem quam ponunt in Deo ad creaturas
appellant transcendentem, licet alij nolis illam eo modo appellari.
Porro praedicti auctores ponunt in Deo praedictam revelationem re-
ferendam totum suum esse intrinsicum, quia alioquin Deo non
haberetur conexio cum creaturis sufficientem ad hoc ut ipse
tangam medium cognitum potest movere intellectum beati ad cog-
nitionem rerum possibilium.

Caput III.

76.
CAPVT III

An Deus comprehendi possit?

Quando quaeritur: an Deus possit comprehendi, sensus est: an Deus possit a creatura cognosci cognitione adaequata divina cognoscibilitati, qua se cognoscatur quantum cognoscibilis est, sine qua neciter vel cognoscatur in modo totus sit etiam totaliter. supponendam est, a. ut certum est, sicut Deus a se ipso comprehenditur, ita nulla creatura de facto existens potest viribus naturalibus Deum comprehendere, id est manifeste seipsum, non eo modo supra diximus, est definitum ab ecclesia, nempe Deum a nullo illi de facto creato potest cognoscitur videri, quatenus, a istud certum sit, dubitari non potest: an Deus viribus naturalibus potest ab aliqua creatura comprehendi.

Dicendum est Deum nullis viribus naturalibus nec de se potest absoluta potest ab ulla creatura comprehendere. est coram doctrina, et adeo certa ut quidam asserant illam esse de fide.

Primo, contra est definitio Concilii Lateranensis in c. firmiter de summa Trinitate, ubi Deus dicitur incomprehensibilis et ineffabilis, nec dicitur operatum voluisse, sed Deus sit incomprehensibilis viribus naturae, quia ipse dicitur in Concilio in eo sensu definitum Deum esse incomprehensibilem in quo a philosophis et scholasticis incomprehensibilis dicitur conueniunt, scilicet de potentia absoluta non potest comprehendi. Nec obstat si dicatur Deum huiusmodi dicitur incomprehensibilem, et ineffabilem, quia ineffabilitas non potest accipi nisi in ordine ad vires naturae, cum Deus sit beatis saltem in verbo interiori sit notabilis. nam in re aliquos idem est Deum ineffabilem et inuisibilem. deinde, falsum est ineffabilitatem non potest accipi nisi in ordine ad vires naturae, quia si loquamur de potentia adaequata Deum significat quatenus potest eleuari etiam de potentia absoluta Deus ineffabilis; verum haec in hac conclusione conueniunt auctores, vobis si differant in assignanda ratione repugnantiae incomprehensibilitatis Dei.

Primo igitur quidam probant ratione cognitionem: quia ad hoc ut aliquid comprehenderetur debet in eo intelli quae in ipso continentur sine fuerit sine eminenter, atqui haec potest videri esse de facto a beatis videntur in Deo omnia contenta in ipso fuerit
reperit =

Capitulum III

regnat tñ in Deo cognoscere oēs creaturas posibles eminenter
& virtute in illo contentas &c.

Seco contra e, qđ falsa e minor, siquidem supra os-
tendimus nulla creatura licet possibile sit videri in Deo ut in medio
cognito, ac prout neq; ad comprehendendum Deum debent
videri in illo oēs creature posibles, imo de facto Deus supponit
comprehendit, etiam si nullam creaturam in seipso ut in obiecto,
cognito videant, ut infra ostendemus. deinde falsa e ex eo qđ
ea supponit visionem Dei eo effectivam eē sive Deum eo
effectivo videri, quo plures creature posibles videntur in ipso, contr-
ex quo sequitur qđ Deus n̄ potit ita videri ut in ipso nulla crea-
tura possibile videatur, qđ a. hoc sit falsum ostendemus: qđ si aeri-
piani lumen gloria qđ elevat e movet illud ad visionem
Dei e vniq; tm creatura oio indivisibilis vel vniq; raris crea-
tura indivisibilis in Deo ut in medio cognito, huiusmodi lumen pro-
fecto h̄t aliquam certam determinationem & p̄t dividi in duas par-
tes v: qđ quare vna per se sumpta movebit vel elevabit ad
visionem Dei, per eam vero soly Deus e nulla creatura in eo
videbitur, cum eodem visio h̄t imperfectior visione qua videtur
Deus, e in eo vna tm creatura indivisibilis vel vna tm raris
indivisibilis creatura & falsum e qđ n̄ potit videri Deus absq; eo
qđ in ipso videatur aliqua creatura. h̄c e qđ lumen gloria e
per se oio cetera specifica, ac prout e qđ vna certa entitas lumi-
nis eē talis ut moveat vel elevat illud ad visionem Dei e
aliqua creatura in Deo, part. a. illig ut talis ut moveat solum
ad visionem ipis Dei, h̄c e. sequetur lumen h̄t contrarietatem ex
partibus cetera inter diversis, contrarietatem igitur falsum e qđ eo p̄fec-
to vel imperfecto Deus videatur, quo plures vel pauciores crea-
tura posibles in eo cognoscuntur.

Seco conclusio probat Vasquez disp. 5. 3.
e. oblatio. tract. 1. disp. 4. cap. 6. qđ de rase virtutis com-
prehensiva alienis obiectis e, ut ex vi visionis illig ipse in ipso
ut in medio cognito videantur oia qua p̄t ex illo oriri, atq; si
nulla rade ex vi visionis Dei vel in eo ut in medio cognito
p̄t videri oia qua ab illo oriri p̄t, ut sit oēs creatura posibles &c.

Seco contra e, qđ Deus comprehendit seipsum, nec in
ipso ex vi visionis sui ipis vel in seipso ut in medio cognito
videt ullam propriam creaturam, ut concedunt etiam vocat h̄tho-
ret. qđ quod si dicas cum Vasquez ita. Deum deo comprehendere
seipsum, qđ illa eadem cognitio qua cognoscit seipsum, deo
terminat.

terminatur ad creaturas q̄ terminatur ad seipsum, ita ut
 ratioe necessariae connexionis, quam h̄c divina cognitio ^{est in cognitionis} cre-
 aturarum cum ipsa divina cognitione ad Deum terminata,
 verum sit dicere Deum cognoscere creaturas, quae seipsum
 cognovit. Contra e, q̄ n̄ implicat dari unam cognitionem
 finitam & limitatam qua simul videatur Deus & creaturae.
 Itaque cognoscantur oēs creaturae p̄biles, sed Deus per
 quomodocumque actum n̄ comprehenderetur cum Deo nequeat compre-
 hendi & Deinde contra eandem rationem e, q̄ si per impossibile
 oēs creaturae implicarent, adhuc Deus haberet etiam infinitam
 veritatem de se, q̄ si etiam ipsemet Vasquez recte affirmat,
 ac prout e, si per impossibile tunc etiam eēt aliquis illius finitus
 n̄ creatus, ad huc Deus, vere diceretur eēt incomprehensibilis
 respectu eandem illius, q̄ Deo ip̄ infinitatem sua eēt n̄ pot
 ab illo illius finito comprehendi, licet tunc nulla creatura
 pot̄ oriri ab ipso Deo. & Dei incomprehensibilitas n̄ pot
 fundi in hoc q̄ n̄ pot̄ in illo cognosci oīa quae p̄nt ab illo
 oriri.

Confirmatur: q̄ incomprehensibilitas convenit Deo
 quatenus ip̄ e infinitus in se sine q̄ ip̄ afectionem ip̄finitam
 intrinsecam & Dei incomprehensibilitas n̄ consistit in
 hoc q̄ n̄ pot̄ in illo cognosci oīa quae ab ipso p̄nt procedere
 alia etiam contra Vasquez in re praesenti p̄nt afferri, quia videtur
 e apud alios.

Tertia eandem propositionem alij probant ex August.
 qui epla 112. dicit tunc rem comprehendi, quando ita res videtur
 ut nihil illius lateat ipsum videntem, ac prout e, cum n̄ pot̄ videri
 oīa quae continentur in Deo eminenter tunc oēs creaturae p̄biles,
 eō q̄ huiusmodi visio eēt infinita, idcirco docent Deum n̄ p̄nt
 comprehendi.

Sed contra e, q̄ n̄ implicat dari aliquem actum
 finitum & limitatum afectionis quo finite videatur Deus, e in eo
 oēs res p̄biles licet sint infinitae vel finite in infinitum,
 neg e, in hoc q̄ assignari vlla sufficientis implicatio, sed per
 quomodocumque visionem vel cognitionem Deus n̄ comprehenderetur,
 q̄ Deus n̄ pot̄ comprehendi nisi per cognitionem adaequatam suae
 cognoscibilitati tunc per cognitionem per quam ip̄s infinite
 cognoscatur, sicut ip̄s e infinite cognoscibilis & ratio assigna-
 nata n̄ e bona. Maior p̄nt: q̄ si repugnat dari cognitionem
 finitam afectionis qua videatur Deus e oēs res p̄biles, vel
 regug-

regnat ex eo qd n̄ pot̄ videri Deus per cognitionem finitam,
 vel eo qd per cognitionem finitam n̄ pot̄ cognosci deus crea-
 tura p̄biles. primum dicit n̄ p̄t, qd Deus sicut est infinitus,
 n̄ videtur a beatis per cognitionem finitam, nec p̄t dici eodem,
 qd cum plus sit Deus infinitus quam tota collectio creatura-
 rum p̄bilibum vel oēs creatura p̄biles, si n̄ repugnant, ut
 videri n̄ repugnant, Deum qui ē aliquis maius cognoscit per
 cognitionem finitam, nec repugnat oēs creaturas p̄biles
 cognosci per cognitionem finitam, ac proinde utriusq; per ean-
 dem cognitionem finitam cognosci poterit. Quum qd n̄ pot̄
 dici eodem p̄t. qd h̄c de facto, ut conter dicitur in Tract.
 de Incarnatōe, per cognitionem finitam cognoscit totam futuro-
 rum collectionem nunc oīa futura & similiter per cognitionem
 finitam tota collectio creaturarum p̄bilibum nunc oēs creatu-
 ra p̄biles pot̄ cognosci simul, & per consequens per unam
 ē eandem cognitionem finitam Deus & oēs creatura p̄biles
 pot̄ cognosci, atq; huic rati quamvis multi conentur respondere,
 revera t̄ n̄ satisficit, ut facile poterit contingenti eadem res-
 ponsiones, quas videres ē apud alias, qua rati. a. Augustinus
 sit. I. Augustinus in quo intantur advertarij, constat h̄c infra.

p̄t igitur efficaciter contho hoc modo: r̄go
 cognitionis comprehensiva Dei consistit in hoc qd n̄ solum
 totus Deus cognoscatur, sed etiam cognoscatur eī quantitate
 claritate, & affectione cognitionis suam ipse exigit, sed nulla
 creatura p̄t videre aut cognoscere Deum ea claritate, vel affecti-
 one cognitionis aut visionis quam Deus exigit & Minor p̄t
 qd sicut Deus ē ens infinite affectum, ita ē infinite, illegibi-
 lis, & ideo ut cognoscatur ad aequale, exigit cognosci cognitione
 infinita nunc cognitione infinite intensa vel infinite clara
 & affecta, qd a. Deo ex eo qd ē ens infinite affectum, exigit
 cognosci cognitione infinite clara & infinite affecta p̄t.
 qd qua p̄t maiorem bonitatem dicatur ē p̄t magis ama-
 bilis n̄ solum qd in ijs pot̄ plura amari, sed etiam qd potu-
 rant & exigant amari ardentis sive intensius & similiter
 qua h̄nt affectivam cognoscibilitatem exigunt, ut claris &
 affectis cognoscantur, ac proinde cum Deus h̄nt infinitam
 intensitatem, & per consequens infinitam illegibilitatem, ideo exi-
 git cognosci cognitione infinite affecta & infinite clara,
 Major. a. eundem argui p̄t. qd deo Deo ē incomprehensibilis,
 qd h̄nt etiam infinitam & infinitam affectionem, atq;

etiam

etiam praesumendo ab omni creatura possibili Deus habet affectio = 78.
nem & etiam infinitam, ut fit ex dictis & hinc in com-
prehensibilitatem praesumendo a quacumque creatura possibili,
atque si hinc incomprehensibilitatem etiam praesumendo a qua-
cumque creatura possibili, hinc fit assignari alia ratio cognitionis
comprehensivae Dei praeter illam quae supra a nobis assignata est,
ut per se patere videtur. dicitur eadem maior p[ro]p[ter] q[uo]d com-
prehensio vera est in adaequatione cognitionis ad obiectum secundum
quod est cognoscibile, ad cognoscibilitatem a. obiecti pertinet hinc
solum esse cognoscibile secundum hoc vel illud praedicatum,
sed etiam hoc vel illa claritate. Et ratio comprehensionis Dei
consistit in hoc q[uo]d hinc solum cognoscitur secundum omnia sua pro-
p[ri]a intrinseca, sed etiam tanto claritate quanta ex parte
sui existit cognosci nempe infinita. Denique illa eadem
maior probari fit ex multis. S. Thome testimonio praecipue
a. ex 3. p. q. 12. a. 7. in corp. & ad 2. ubi dicit: q[uo]d hinc
ex hoc Deus incomprehensibilis fit dicitur, quatenus aliquid eius
fit q[uo]d hinc videatur, sed q[uo]d hinc ita affecte videtur sicut vultus est,
sicut cum aliqua demonstrabilis proportio per aliquam proba-
bilem rationem cognoscitur, hinc est aliquid eius q[uo]d hinc cognoscitur nec
obiecto nec praedicatum nec compositio, sed tota hinc ita affecte
cognoscitur sicut cognoscibilis est. & subdit: unde Augustinus
definiendo comprehensionem dicit q[uo]d totum comprehenditur
videndo q[uo]d ita videtur ut nihil eius sit videntem aut eius
fines circumferri vel circumscribi possit; bene enim inquit, S. O.
fines aliter circumferri videntur, quando ad finem in modo
cognoscendi illam rem pervenitur; & ad istum arguunt q[uo]d
contendebat Deum a beatis comprehendi eo q[uo]d Deus totus est
totaliter videtur a beatis, respondet his verbis ad istum di-
cendum totaliter dicit modum obiecti hinc quidem ita q[uo]d totus
modus obiecti hinc cadat sub cognitione, sed q[uo]d modus obiecti hinc est modus
cognitionis, qui ipsius videtur Deum per etiam, videtur hoc in eo
q[uo]d infinite existit & infinite cognoscibilis est, sed hinc in-
finitus modus hinc competit et ut scilicet ipse infinite cognos-
cat, sicut aliquid probabiliter scire fit aliquam proportio-
nem esse demonstrabilem licet eam ipse demonstrative hinc
cognoscat, praeterea dem p[ro]p[ter] ex eadem S. Thome in 3. dicit.
a. 7. q. 3. a. 2. ubi ipse comparans visionem Dei cum dilectione,
ait q[uo]d beati hinc totaliter Deum diligunt, ita nec totaliter vident,
q[uo]d modo quo Deus diligibilis est & vultus excedit modum quo hoc
diligere

diligere & videre p̄, q̄ lex & bonitas eius e infinita, & ideo
n̄ totaliter videtur & diligitur q̄ alijs, q̄ n̄ diligitur ita ut ipse
& feruenter, nec videtur ita clare, sicut e diligitur & visibilis
nisi a seipso, atq̄ hanc s. Thome doctrinam h̄ modo Thomista,
sed etiam multi alij sequuntur.

Obijciens primo ex s. Augusti. q̄le 112. ad compre-
hensionem obijci satis e q̄ ita videtur ut nihil illig lateat ipse
tota e n̄ debet ulterius requiri ad comprehensionem q̄ rei ita clare
videtur sicut e visibilis, ac prout etiam beati cum Deum totum
& oia qua s̄t in ipso finaliter videant, ipsam Deum comprehen-
dunt. R̄ negando h̄is, neg. c. s. Augustinus comprehensionem
praeiise definit per hoc q̄ ita rem videre ut nihil illig
lateat videntem, sed ad id aut cuius fines circumspiciuntur, s̄
iuxta interpretationem s. Thome j. p. q. 12. a. 7. ad 2. ut supra
vidimus, tunc contingit, quando e finem in modo cognoscendi iure-
nitur & adaequatur cognitio obijci secundum oem modum quanti-
tatis quem h̄t, q̄ vero obijci n̄ solum h̄t quantitatem extensivam,
sed etiam intensivam vel quasi intensivam, ad hoc ut cognitio ipse
obijci comprehensiva, necesse e, ut secundum utrumq̄ ipsi obijci
adaequatur, ita ut cognoscat oia qua in obijci finaliter conti-
nentur, & praeterea tunc tanta claritate ipsum cognoscatur quan-
tum ipsum e cognoscibile.

Dicit s. Augustinus sub disjunctione loquitur
cum ait ad videndo comprehendit, q̄ ita videtur ut nihil illig late-
at videntem aut cuius fines circumspiciuntur & aliter eorum
satis e ad comprehensionem, ac prout ad eam sufficit videre
oia qua s̄t in obijci finaliter, quare cum beati dicant oia
qua s̄t finaliter in Deo, ipsum comprehendunt.

R̄ s. Augustinum loco cit. eo modo locutionem
eam q̄ censeres utrumlibet eorum sufficere ad comprehensio-
nem, sed ut significaret q̄ si ad comprehensionem n̄ sufficeret
ita rem cognoscere ut nihil illig lateat videntem, solum ad illa
sufficiat ita rem videre ut illig fines circumspiciantur modo
explicato, quare s. Augustinus per illa verba aut cuius fines
circumspiciuntur corriget id q̄ precedentibus verbis dixerat.
At dicunt eo loco n̄ definiti solum comprehensionem absolutam,
sed involvi etiam comprehensionem secundum quid, atq̄ ad hanc
pertinere primum modum disjunctionis, quare nihil aliud se-
quitur quam ad comprehensionem secundum quid e ex aliquo
capite satis e ita videre obijci ut nihil illig lateat videntem;
eandem

eadem voce, inquirunt, si quis definiat sanum e[ss]e q[uo]d significat
sanitatem, vel illam causam, vel illam h[ab]it[us] e[ss]e, n[on] sequitur de sanum
quomodocumq[ue] accipitur satis e[ss]e significare sanitatem, sed
solum de satis e[ss]e ad sanum sumptum pro minus principali
analogat[ur].

Objicit 2do: ad comprehensionem corporum, videt[ur]
desumpta e[ss]e metaphora comprehensionis, satis e[ss]e q[uo]d corp[us] ex
parte ambiatur & tangatur & ad comprehensionem spirituales
satis e[ss]e ut obitu secundum d[omi]n[u]m sibi intrinsicam ut tangatur.

Et negando conseq[ue]ntia: ratio dignitatis e[ss]e, q[uo]d ad compre-
hensionem corporum satis e[ss]e illud q[uo]d dicitur in antecedente, q[uo]d
corpora n[on] h[ab]ent nisi quantitatem dimensionalem que eo ipso facit
adequat[ur] q[uo]d secundum o[mn]ia corp[us] ambiatur, contra vero obitu
illibilia n[on] solum h[ab]ent quantitatem extensivam nempe secundum
e[ss]e que in ipsis continentur, sed etiam intensivam vel quasi in-
tensivam, atq[ue] de ista ad comprehensionem n[on] satis q[uo]d obitu cog-
noscat[ur] secundum o[mn]ia que continet, sed etiam necessario requirit[ur]
ut effect[us] cognoscatur iuxta ipsis exigentiam, alioquin n[on] adequat[ur]
nec comprehenditur.

Objicit 3tio: si ad comprehensionem necesse e[ss]e ut
obitu cognoscatur tanta claritate, quanta e[ss]e cognoscibile, sequitur
neg ad istos Angelos p[otes]t comprehendere ullam creaturam quantum e[ss]e
videt[ur] imperfectam sed, sicut a. d. d[omi]n[u]s, atq[ue] consequens e[ss]e falsum, ut certum
e[ss]e. Et maior p[otes]t: q[uo]d qualibet creatura p[otes]t cognosci claritate
maiori e[ss]e maiori in infinitum, e[ss]e sicut d[omi]n[u]s creaturas cognoscit
infinita claritate qua maior dari n[on] p[otes]t, sequitur solum d[omi]n[u]m
comprehendere creaturam.

Et nego seq[ue]ntia: q[uo]d ad comprehensionem re-
quiritur e[ss]e sufficit ut obitu cognoscatur tanta claritate, quanta
exigit cognosci e[ss]e ex parte sua e[ss]e cognoscibile, n[on] a. quanta e[ss]e cog-
noscibile absolute, vel potius ex efficacia illius quam ex seipso,
cum a. qualibet creatura, sicut h[ab]et finitatem e[ss]e limitatam entita-
tem, ita etiam h[ab]et finitam illegitimitatem qua viset[ur] ad illam
consequitur, hinc e[ss]e q[uo]d creatura p[otes]t comprehendere n[on] solum cog-
nitione infinite claritatis e[ss]e effect[us]ionis, e[ss]e enim e[ss]e sola cognitio
divina, sed etiam cognitione finita claritatis, atq[ue] ita Angeli com-
prehendunt seipso e[ss]e Angeli superiores comprehendunt seipso inf[er]io-
res e[ss]e reliquis o[mn]ib[us] creaturas ut inferiores, neg sicut hinc fit q[uo]d
d[omi]n[u]s n[on] multo claris o[mn]ib[us] creaturas cognoscit claritate se tenente
magis ex parte intelligentis quam ex parte intelligibilis, ita ut illos
super-

supercomprehendat, sicut e. ignis v. g. existens in concavo
luna dicitur contineri & comprehendi a coelo luna, quamvis con-
tineatur etiam ab empirico, qd e multo maioris quantitatis
quam necessaria sit ad ignis comprehensionem, ita obitu qd cog-
noscitur tanta claritate, quanta ipsum exigit dicitur ea cog-
nitione comprehendere quamvis post dicitur alia cognitio gra
ipsum adhuc clarę adtingat & supercomprehendat.

Obicitur qto: eo ipso qd oia obitu predicata
distincte percipiuntur, hoc e. pfecti discernuntur & distinguuntur,
ita ut nihil sit est cognoscens aut videns illum, n̄ apparet
carex parte obitu requiratur ulterior claritas in cognitione. qd obitu
n̄ exigit ut maiore claritate cognoscatur quam sit necessaria ad cog-
noscenda & distinguenda oia quę in ipso continentur, ac proinde beati
Deum comprehendens, n̄ cognitio comprehensiva constituitur ei illa
quam exigit ipsum obitu.

Ad obitu illigibile ex parte, cui n̄ solum exigit
claritatem in cognitione, quam terminat ut in ipso discernantur
& distinguantur, gra ipso predicata, sed etiam ut ipse illigibilis
adheret ipso obitu quantum ipsum mereatur, qd a Deo e infinite
entitatis & pfectionis, idcirco e dignus cognitione infinite clara
per quam illigibilis ipse infinite adheret, ac proinde ad illigibile compo-
sitionem n̄ sufficit nisi cognitio infinite intensionis vel infi-
nitę claritatis, per quam illigibilis ipse Deo illigibili infinite adha-
reat infinite.

Obicitur oblo. Deus nullam h̄t exigentiam illius
extrinseci, ut constet ex dictis. Sed exigit cognosci a creatura
infinite claritate, ac proinde, factum e Deum n̄ pot. comprehendi
a creatura, eo qd ab ipso n̄ pot. videri aut cognosci cognitione
infinite clara.

Ad dub. Ans. Deus nullam h̄t exigentiam proprie
ditam illigibile extrinseci, qd scilicet sit necessarium ad illigibile e
vel ad aliquam illigibile pfectionem intrinsecam, ita ut ab ea tanquā
conditio necessaria presupponatur concedo, atq. in hoc sensu supra
diximus e Deum n̄ e. capax illigibile indigentie illigibile extrinseci,
eo qd talis indigentia necessario includat imperfectionem. Deus
nullam h̄t indigentiam improprie ditam illigibile extrinseci nego.
Ans. huiusmodi a indigentia nihil e aliud quam ipsa infinita
Dei entitas absoluta prout e digna quantum e ex se. n̄ solum in-
finito cultu, infinito amore extrinseci ad se terminato, e cog-
nitione infinite clara ad se extrinseci terminata, si per impossibile
talit

talis cultus, amor, & cognitio infinita Dei est portabilis, huius = 80.
modi a. existentia hinc potius dignitas infinita h. modo h. ar-
guit impassibilitatem in Deo, sed infinitam affectionem necessario
presupponit in ipso Deo.

Ex supradictis colligitur cognoscibilitatem cuius-
cunque obiecti demonstrari a. a. v. affectionem entitatis uniuscuiusque,
ac prout cum Deo sit infinita affectus, ut ipse comprehendat
exigit infinitam claritatem; atq. ex hoc sequitur qd. Deo pot.
quidem comprehendendi e. de facto comprehendatur a scripto, h. s. a.
a creatura. Ideo colligitur solutio illius controversie cur
scilicet beati inter se sint inaequales secundum beatitudinem,
hinc oes videant oia quae s. in Deo finaliter, v. c. huius rei e.,
p. pro meritum inaequalitate, magis aut minus intense sive
magis aut minus clare Deum vident.

Denique antequam abiciamus hanc disputationem unum
adendum e. qd. pertinet ad primum caput primae quaestionis,
illud a. qd. Angeli h. videant conaturaliter Deum qd. infinitam
ipsorum distantiam a Deo, h. solum probari ex eo qd. h. pot. rati-
assignari aliud finem illius rei, ut ibidem diximus, sed etiam ex
eo qd. si per impossibile praeter hunc Deum est etiam alius Deus,
qui haberet suas proprias creaturas a se solo productas, i. e. h. pot.
e. conaturalis, v. c. huius Dei nunc existentis etiam si h. e. s. t.
illud vera, p. si est illis conaturalis v. c. Dei, deberet etiam
e. s. v. debita gra. habitualis sanctificans quae a visione Dei
necessario presupponitur, cum a. gra. habitualis sanctificans
sit filius Dei adoptiva, e. filius adoptiva, multo magis res-
pondat aequalitatem persona filii cum persona patris, quam res-
pondat aequalitatem naturalis aequalitatem inter personam unius amici
e. personam alterius, creaturas ab illo Deo impossibile productis,
v. c. finitis e. infinite distantibus ab hoc Deo infinito h. pot.
e. conaturalis v. c. huius Dei, sicut nec ipsi pot. e. conaturalis
gra. sanctificans sive filius adoptiva respectu Dei nunc
existentis, eo qd. inter illas creaturas e. hunc Deum nunc
existentem nulla est aequalitas, sed infinita distantia; nec
haec concernunt secundam probationem conationis posita capite,
allegato, quae probat erat qd. si est possibilis creaturae illi est
conaturalis Dei v. c., sequetur illi fore conaturalem filiosam
Dei adoptivam e. servitutem.

Disputatio II.